

ประวัติ พระพุทธโสภณ พระประธานในอุโบสถวัดลานตากฟ้า

ตามประวัติแล้ววัดลานตากฟ้าเป็นวัดเก่าแก่สร้างมาแต่สมัยต้นกรุงศรีอยุธยา มีพระประธานในอุโบสถเป็นพระพุทธรูปสมัยอยุธยา เป็นพระพุทธรูปศิลปะอุททอง ซึ่งพระพุทธรูปศิลปะอุททองนั้นสามารถแบ่งได้เป็น 3 ลักษณะดังนี้

พระพุทธรูปอุททอง 1 ได้รับอิทธิพลจากศิลปะของทวารวดี และขอมปะปนอยู่ร่วมกัน ได้แก่ พระพุทธรูปที่มีพระพักตร์เป็นแบบพื้นเมือง คือ ที่มีพระพักตร์ สีเหลี่ยม ขมวดพระเกศาเล็ก พระรัศมีเป็นตุ่มเล็กๆ ชายสังฆาฏิเป็นแผ่นใหญ่ปลายตัดแบบตัดตรง

พระพุทธรูปอุททอง 2 ได้รับอิทธิพลจากศิลปะของขอมชัดเจนที่สุด ลักษณะที่สำคัญ ได้แก่ พระพักตร์สีเหลี่ยม สีพระพักตร์ถมิงทิง ขมวด พระเกศาเล็ก มีไรพระศก (แนวที่ปรากฏอยู่ระหว่างพระนลาฏและขมวดพระเกศา) พระรัศมีเป็นเปลว ชายสังฆาฏิเป็นแผ่นใหญ่ปลาย แบบตัดตรง นิยมทำพระพุทธรูปที่มีพระซงฆ์เป็นสันที่เรียกว่า “ พระแข่งคม ” ประทับนั่งเหนือฐานที่เว้าเป็นร่อง

พระพุทธรูปอุททอง 3 ได้รับอิทธิพลจากศิลปะของสุโขทัย ลักษณะโดยรวมคล้ายกับอุททอง 2 คือ มีไรพระศก พระซงฆ์เป็นสันที่เรียกว่า “ พระแข่งคม ” ประทับนั่งเหนือฐานที่เว้าเป็นร่อง แต่จะมีเปลวพระรัศมีสูงมากกว่ายุคอื่นๆ เป็นพิเศษ

พระพุทธโสภณ พระประธานในอุโบสถวัดลานตากฟ้า เป็นพระพุทธรูปแกะสลักจากหินทรายแดง พุทธลักษณะงดงาม พระพักตร์เรียวยาว พระสังฆาฏิเป็นแบบเขี้ยวตะขาบ คล้ายกับศิลปะสุโขทัย พุทธลักษณะเช่นนี้จึงมีลักษณะเข้ากับศิลปะอุททอง 3 ซึ่งมีอายุราวพุทธศตวรรษที่ 20 พระพุทธรูปลักษณะเช่นนี้พบจำนวนมากในจังหวัดราชบุรี อาจเพราะมีพระพักตร์ที่งดงาม จึงได้รับการถวายพระนามว่า พระพุทธโสภณ เพราะคำว่าโสภณ หมายถึง ความงดงาม

พระพุทธโสภณ ประดิษฐานเป็นพระประธานในอุโบสถหลังเดิม ซึ่งอุโบสถหลังเดิมนั้นมีลักษณะเป็นทรงเรือสำเภา ตามความเชื่อในสมัยกรุงศรีอยุธยา อุโบสถเป็นที่นำพากุลบุตรทั้งหลายก้าวข้ามไปสู่พระนิพพานโดยการลงเรือเพื่อจะข้ามท้องน้ำอันกว้างใหญ่คือ

ห้วงกิเลสตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนาที่ชื่อว่า โอฆะ แปลว่าห้วงน้ำ คือ กิเลส มี 4 ประการ คือ

1. กาโมฆะ โอฆะ คือ กาม
2. ภโวฆะ โอฆะ คือ ภพ
3. ทิฏฐิฆะ โอฆะ คือ ทิฐิ
4. อวิชโชฆะ โอฆะ คือ อวิชชา

โอฆะ หมายถึง ห้วงน้ำแห่งการเวียนว่ายตายเกิด หรือหมายถึงกิเลสอันเปรียบเหมือนกระแสน้ำที่ท่วมใจสัตว์โลก หากข้ามโอฆะ ห้วงน้ำแห่งสังสารวัฏได้ ก็ไม่ต้องกลับมาเวียนว่ายตายเกิดในห้วงน้ำนี้อีก เพราะได้ข้ามไปสู่ฝั่ง คือ พระนิพพานได้แล้ว รูปแบบของอุโบสถสมัยกรุงศรีอยุธยาจึงนิยมสร้างให้ลักษณะคล้ายเรือสำเภา

พระพุทธโสภณ เป็นพระพุทธรูปแกะจากหินทรายแดง มีขนาดค่อนข้างใหญ่คือมีขนาดหน้าตัก 109 เซนติเมตร ความสูงขององค์พระ 150 เซนติเมตร เมื่ออุโบสถเก่าชำรุดทรุดโทรมลง เจ้าอาวาสวัดลานตากฟ้าในขณะนั้นจึงดำริให้มีการสร้างอุโบสถหลังใหม่ขึ้น และได้อัญเชิญพระพุทธโสภณ จากอุโบสถเก่ามายังอุโบสถใหม่ แต่ด้วยเหตุที่องค์พระมีอายุเก่าแก่มาก จึงมีบางส่วนที่เกิดความชำรุดไป เช่น พระหัตถ์และพระรัศมีจึงมีการบูรณะซ่อมแซมเรื่อยมา จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2558 ได้มีการซ่อมแซมครั้งใหญ่อีกครั้ง เนื่องจากพบว่าเกิดการชำรุดเสียหายของพระอุระและพระหัตถ์ การบูรณะซ่อมแซมครั้งนี้มีช่างผู้เชี่ยวชาญจากกรมศิลปากรและบุคลากรจากช่างทองหลวงเป็นผู้ดูแลบูรณะซ่อมแซม มีการลงรักปิดทองคำแท้จนงดงามเหลืออร่ามทั้งองค์

เมื่อวันที่ 29 มีนาคม พ.ศ. 2558 มีการฉลองสมโภชพระพุทธโสภณและยกพระเศวตฉัตรขึ้นกางกั้นเพื่อถวายเป็นพุทธบูชาด้วย พระพุทธโสภณพระประธานภายในอุโบสถวัดลานตากฟ้า เป็นที่เลื่อมใสศรัทธาแก่สาธุชนทั้งหลาย จึงได้มาสักการบูชากราบไหว้ ขอพร เป็นประจำ เมื่อได้ขอพรแล้วได้สมปรารถนา ก็มักจะนำ ไข่ต้ม ขนมจีน น้ำยาใส่หาบ มาถวาย หรือนำละครรำ มาถวาย ณ อุโบสถวัดลานตากฟ้า ซึ่งทางวัดลานตากฟ้า ก็จะจัดให้มีงานนมัสการปิดทองในวันพระขึ้น 15 ค่ำเดือน 3 ของทุกๆปี